

Úvod do studia IM I – IM001

(Sylabus v. 1 pro PS 2016)

Vyučující:

Jakub Macek (jakub.macek@gmail.com)

Informace o konzultačních hodinách atd. najdete zde:

<https://is.muni.cz/auth/osoba/14931#vyuka>

Anotace

Kurz uvádí do problematiky nových médií. Cílem kurzu je zmapovat základní terminologii a vybrané tematické okruhy studií nových médií a technologické a textuální vlastnosti nových médií, přičemž důraz je kladen na zvládnutí základního pojmového aparátu, zahrnujícího koncepty digitality, hypertextuality, remediace a konvergence, virtuality a kybertextu. Součástí kurzu je osvětlení základních technologických a historických fakt spojených s novými médii.

Požadavky na zakončení kurzu

Kurz je ukončen **písemnou zkouškou**. Připuštění k této zkoušce je podmíněno četbou zadané literatury dokládanou **odevzdáním níže uvedených kritických rešerší**.

Požadavky na zakončení kurzu

Kurz je ukončen **písemnou zkouškou**. Připuštění k této zkoušce je podmíněno četbou zadané literatury dokládanou **odevzdáním níže uvedených kritických rešerší**.

Závěrečný test

Písemná zkouška testuje znalost a pochopení literatury zadané k rešerším a literatury dále označené za povinnou. Při přípravě na závěrečnou zkoušku je rovněž doporučeno soustředit se na seznam klíčových termínů a jmen, který je uváděn vždy k jednotlivým hodinám.

Rešerše

Rešerše dokladují Vaši obeznámenost s povinnými texty, a tedy Vaši připravenost na hodiny. Rešerše je nutno odevzdávat ve třech níže určených termínech. **Nedodržení termínů je rovno vyloučení z kurzu.** (Omluvy – s výjimkou skutečně závažných zdravotních problémů – nejsou akceptovány.)

Rešerši budeme rozumět souvislé a současně strukturované shrnutí obsahu textu – shrnutí, zachycující téma textu, jeho základní teze, klíčové periodizace, které text nabízí, typologie apod. Takže – ano, jde nám tedy o svého druhu výpisky (které se však snaží mít podobu poněkud reflexivnější), než o rešerši, jak jí chápou např. kolegové knihovníci.

- Stručnost (či naopak hloubka detailu) rešerše je dána jejím rozsahem – čím delší rešerše, tím jemnější informace do ní proniknou.
- Dbejte na to, abyste klíčové rysy textu (klíčové informace) neobětovали podružnostem.
- Náš rozsah je volnější (rešerše *každého zadaného textu* bude mít minimálně 3000 a maximálně 10000 znaků), máte tedy možnost manévrovat.
- Pište rešerši s vědomím toho, že je určena člověku, který původní text nezná, ale přece má být schopen pochopit jeho poselství a odhadnout jeho charakter.
- Nepovažujte psaní rešerši za samoučelný nesmysl – jde o jeden z mála rozumných způsobů, jak uchovat načtené texty v poměrně přenositelné a sdílené otevřené podobě (paměť je má tendenci být zoufale chatrná a selektivní). Je proto vcelku praktické se v nich pocvičit.

Jak rešerše odevzdávat?

- Rešerše vkládejte do odevzdávací, která je otevřena v ISu.
- Pro každou ze tří vln odevzdávání je v odevzdávací otevřena složka. Rešerše proto vkládejte do příslušné složky.
- Rešerše odevzdávejte vždy v samostatných souborech – co rešeršovaný text, to jeden soubor.
- Soubory **ne**vkládejte v komprimované podobě (tj. „zabalené“ do formátu zip, rar a pod.) – do úschovny je vkládejte ve některém z běžných textových formátů (docx, doc, rtf, pdf).

Pozor!

- 1) **Po vypršení času pro odevzdání** (který ke každé vlně uveden níže) **budou složky v odevzdávací automaticky uzamčeny** a již do nich nebude možno texty vkládat!
- 2) Studující zpracovávají a odevzdávají rešerše jako vlastní, samostatně odvedenou práci, jež dokladuje jejich vlastní četbu zadaných textů.
Kopírování cizích rešerši nebo nepřiznané vytěžování cizích online zdrojů je považováno za nepřijatelné a je hodnoceno jako podvodné plnění studijních povinností. Trestem za takové jednání je vyloučení z kurzu, nebo předložení věci disciplinární komisi.¹

Termíny odevzdání rešerši

Odevzdání 1. vlny rešerši: 19. 10. (středa)

Odevzdání 2. vlny rešerši: 16. 11. (středa)

Odevzdání 3. vlny rešerši: 07. 12. (středa)

¹ Studijní řád o podvodném plnění povinností říká toto: „Výuka na MU předpokládá, že studenti znají studijní předpisy a že se nedopouštějí podvodného plnění studijních povinností, zejména opisování u zkoušek a plagiátorství, tedy **vydávání cizích myšlenek za vlastní a přebírání myšlenek jiných autorů bez uvedení autorství.** Plagiátorství patří k nejzávažnějším etickým proviněním v akademickém prostředí, popírá poslání university i smysl studia. Z právního hlediska je plagiátorství krádeží cizího duševního vlastnictví. Každým případem podvodného chování se zabývá disciplinární komise, která může udělit nejpřísnější sankci, a to nepodmínečně vyloučení ze studia. Studentům doporučujeme co nejdůkladněji se seznámit s problémem plagiátorství a se způsoby, jak se mu vyhnout.“

Literatura k rešerším

Texty pro první vlnu rešerší

- Lister, Martin a spol. 2009. „New Media: Determining or Determined?“ Pp. 77- 99 in *New Media: A Critical Introduction*. New York: Routledge.
- Kůst, František. 2003. „Digitalizace.“ In *Revue pro média č. 5: Média a digitalizace*. http://rpm.fss.muni.cz/Revue/Revue05/profil_kust_digitalizace_rpm5.pdf (17.9.2008)
- Manovich, Lev. 2001. „What is New Media?“ Pp. 43-74 in *Language of New Media*. Cambridge: MIT Press.

Texty pro druhou vlnu rešerší

- Galloway, Alexander R. – Thacker, Eugene. 2007. „Nodes“ Pp. **25-31 a 42-47** in *The Exploit: A Theory of Networks*. Minneapolis – London: University of Minnesota Press.
- Švelch, Jaroslav. 2008. „Počítačové hry jako nová média.“ Pp. 8-35 in *Mediální studia*, r. 3., č. 1.
- Landow, George P. 1998. „Hypertext a kritická teorie – Hypertextový Derrida, poststrukturalista Nelson?“ Pp. **9-21** in *Biograph* (6).

Texty pro třetí vlnu rešerší

- Cover, Rob. 2007. „Inter/aktivní publikum: Interaktivní média, narativní kontrola a revize dějin publika.“ Pp. 195-207 in *Mediální studia*, r. 2, č. 2.
- Bolter, Jay David – Grusin, Richard. 2005. „Imediace, hypermediace, remediace.“ Pp. **5-40** in *Teorie vědy XIV(XXVII)*.
- Flichy, Patrice. 2002. „New Media History.“ Pp. 1-11 in *Handbook of New Media: Social Shaping and Consequences of ICTs*. Ed. Lievrouw, Leah – Livingstone, Sonia. London: Sage.

Součástí třetí vlny rešerší je i tento úkol:

- Sestavte na základě dostupných a důvěryhodných tištěných i internetových zdrojů historickou linii vývoje nových médií (digitálních technologií), která bude zahrnovat **1)** vývoj výpočetních a komunikačních technologií (počítačů a jejich klíčových součástí, datových nosičů a komunikačních techn., jako jsou mobilní telefony, apod.), **2)** vývoj síťových technologií a **3)** vývoj operačních systémů (zde s důrazem na období od 70. let do konce 90. let 20. stol.). Odevzdejte spolu s ostatními rešeršemi.

Další povinná literatura k závěrečné zkoušce

- Kobíková, Zuzana. 2003. „Hypertext.“ In *Revue pro média č. 5: Média a digitalizace*. <http://rpm.fss.muni.cz/Revue/Heslar/hypertext.htm>
- Macek, Jakub. 2013. „Užití.“ Pp. 128-147 in *Poznámky ke studiím nových médií*. Brno: MUNI Press.
- Macek, Jakub. 2013. „Artefakt/Text.“ Pp. 107-127 in *Poznámky ke studiím nových médií*. Brno: MUNI Press.

- Macek, Jakub. 2003. „Kyberprostor.“ In *Revue pro média* č. 5: *Média a digitalizace*. <http://rpm.fss.muni.cz/Revue/Heslar/kyberprostor.htm>
- Macek, Jakub. 2003. „Virtuální.“ In *Revue pro média* č. 5: *Média a digitalizace*. <http://rpm.fss.muni.cz/Revue/Heslar/virtualni.htm>
- Volek, Jaromír – Jiráček, Jan – Köpplová, Barbora. 2006. „Mediální studia: východiska a výzvy.“ Pp. 8-20 in *Mediální studia* r. 1, č. 1.

Podpůrný studijní materiál

- Macek, Jakub. 2013. *Poznámky ke studiím nových médií*. Brno: MUNI Press.
- Macek, Jakub. 2011. *Úvod do nových médií*. Ostrava: Ostravská univerzita.

Povinná literatura ke zkoušce

- Bolter, Jay David – Grusin, Richard. 2005. „Imediace, hypermediace, remediace.“ Pp. 5-40 in *Teorie vědy XIV(XXVII)*.
- Cover, Rob. 2007. „Inter/aktivní publikum: Interaktivní média, narativní kontrola a revize dějin publika.“ Pp. 195-207 in *Mediální studia*, r. 2, č. 2.
- Flichy, Patrice. 2002. „New Media History.“ Pp. 1-11 in *Handbook of New Media: Social Shaping and Consequences of ICTs*. Ed. Lievrouw, Leah – Livingstone, Sonia. London: Sage.
- Galloway, Alexander R. – Thacker, Eugene. 2007. „Nodes“ Pp. 25-31 a 42-47 in *The Exploit: A Theory of Networks*. Minneapolis – London: University of Minnesota Press.
- Kobíková, Zuzana. 2003. „Hypertext.“ In *Revue pro média* č. 5: *Média a digitalizace*. <http://rpm.fss.muni.cz/Revue/Heslar/hypertext.htm>
- Kůst, František. 2003. „Digitalizace.“ In *Revue pro média* č. 5: *Média a digitalizace*. http://fss.muni.cz/rpm/Revue/Revue05/profil_kust_digitalizace_rpm5.pdf (17.9.2008)
- Landow, George P. 1998. „Hypertext a kritická teorie – Hypertextový Derrida, poststrukturalista Nelson?“ Pp. 9-21 in *Biograph* (6).
- Lévy, Pierre. 2000. „Digitalizace čili virtualizace informací.“ Pp. 43-69 in *Kyberkultura*. Praha: Karolinum.
- Lister, Martin a spol. 2009. „New Media: Determining or Determined?“ Pp. 77- 99 in *New Media: A Critical Introduction*. New York: Routledge.
- Macek, Jakub. 2013. „Užití.“ Pp. 128-147 in *Poznámky ke studiím nových médií*. Brno: MUNI Press.
- Macek, Jakub. 2013. „Artefakt/Text.“ Pp. 107-127 in *Poznámky ke studiím nových médií*. Brno: MUNI Press.
- Macek, Jakub. 2003. „Kyberprostor.“ In *Revue pro média* č. 5: *Média a digitalizace*. <http://rpm.fss.muni.cz/Revue/Heslar/kyberprostor.htm>
- Macek, Jakub. 2003. „Virtuální.“ In *Revue pro média* č. 5: *Média a digitalizace*. <http://rpm.fss.muni.cz/Revue/Heslar/virtualni.htm>
- Manovich, Lev. 2001. „What is New Media?“ Pp. 43-74 in *Language of New Media*. Cambridge: MIT Press.
- Švelch, Jaroslav. 2008. „Počítačové hry jako nová média.“ Pp. 8-35 in *Mediální studia*, r. 3., č. 1.

- Volek, Jaromír – Jirák, Jan – Köpplová, Barbora. 2006. „Mediální studia: východiska a výzvy.“ Pp. 8-20 in *Mediální studia* r. 1, č 1.

Termíny přednášek

Přednášky nebudou v tomto semestru probíhat na striktně každotýdenní bázi, ale proběhnou v těchto termínech:

- 29.9.
- 20.10.
- 3.11.
- 10.11.
- 24.11.
- 1.12.
- 8.12.

Témata pokrytá kurzem

Úvodní hodina

(seznámení s průběhem kurzu a s podmínkami jeho zakončení)

Úvod do problematiky nových médií

Témata:

- mediální studia
- studia nových médií
- definice a typologie nových médií
- Média optikou technologického determinismu – Marshall McLuhan
- Média optikou sociálního konstruktivismu – Raymond Williams

Literatura:

- Macek, Jakub. 2013. „Poznámky na úvod“ a „Poznámky k vývoji studií nových médií.“ Pp. 15-66 in *Poznámky ke studiím nových médií*. Brno: MUNI Press.
- Volek, Jaromír – Jirák, Jan – Köpplová, Barbora. 2006. „Mediální studia: východiska a výzvy.“ Pp. 8-20 in *Mediální studia* r. 1, č 1.
- Lister, Martin a spol. 2009. „New Media: Determining or Determined?“ Pp. 77- 99 in *New Media: A Critical Introduction*. New York: Routledge.

Digitální média – technologické vlastnosti nových médií

Témata:

- Analogová média
- Digitální média, digitální kódování, digitalizace
- Tony Feldman a jím definované vlastnosti digitální informace
- Lev Manovich a jím definované vlastnosti nových médií

Literatura:

- Kůst, František. 2003. „Digitalizace.“ In *Revue pro média* č. 5: *Média a digitalizace*. http://rpm.fss.muni.cz/Revue/Revue05/profil_kust_digitalizace_rpm5.pdf (17.9.2008)
- Macek, Jakub. 2013. „Artefakt/Text.“ Pp. 107-127 in *Poznámky ke studím nových médií*. Brno: MUNI Press.
- Macek, Jakub. 2002. „Nová média.“ In *Revue pro média* č. 4: *Média a globalizace*. http://rpm.fss.muni.cz/Revue/Heslar/nova_media.htm
- Manovich, Lev. 2001. “What is New Media?” Pp. 43-74 in *Language of New Media*. Cambridge: MIT Press.

Kód / protokol

Témata:

- Kód jako technologická vlastnost nových médií
- Kód, protokoly
- TCP/IP, strojový kód, ftp, html, pop3, imap, atd.
- Kód jako netechnologické téma - kód jako regulativ (Lawrence Lessig, Alexander Galloway)

Literatura:

- Galloway, Alexander R. – Thacker, Eugene. 2007. “Nodes” Pp. **25-31 a 42-47** in *The Exploit: A Theory of Networks*. Minneapolis – London: University of Minnesota Press.
- Macek, Jakub. 2013. „Artefakt/Text.“ Pp. 107-127 in *Poznámky ke studím nových médií*. Brno: MUNI Press.

Doporučená literatura:

- Goldsmith, Jack – Wu, Tim. 2008. *Kdo řídí Internet?* Praha: Dokořán.

Kybertext a virtualita

Témata:

- Pierre Lévy a virtualita, virtuální (a reálné a aktuální)
- Aspen Aarseth a jeho teorie kybertextu (skripton, texton)
- Ludologie

Literatura:

- Lévy, Pierre. 2000. “Digitalizace čili virtualizace informací.” Pp. 43-69 in *Kyberkultura*. Praha: Karolinum.
- Švelch, Jaroslav. 2008. "Počítačové hry jako nová média." Pp. 8-35 in *Mediální studia*, r. 3., č. 1.
- Macek, Jakub. 2013. „Artefakt/Text.“ Pp. 107-127 in *Poznámky ke studím nových médií*. Brno: MUNI Press.
-

Hypertext a hypermédia – teorie a historie hypertextu

Témata:

- Hypertext, hypermédia

- Vannevar Bush a Memex
- Theodor H. Nelson
- Douglas Engelbart
- G. P. Landow, J. D. Bolter

Literatura:

- Kobíková, Zuzana. 2003. „Hypertext.“ In *Revue pro média č. 5: Média a digitalizace*. <http://rpm.fss.muni.cz/Revue/Heslar/hypertext.htm>
- Landow, George P. 1998. „Hypertext a kritická teorie – Hypertextový Derrida, poststrukturalista Nelson?“ Pp. 9-21 in *Biograph* (6).
- Macek, Jakub. 2013. „Artefakt/Text.“ Pp. 107-127 in *Poznámky ke studiím nových médií*. Brno: MUNI Press.

Interaktivita

Témata:

- interaktivita a nová média
- vztah autor / text / čtenář

Literatura:

- Cover, Rob. 2007. „Inter/aktivní publikum: Interaktivní média, narativní kontrola a revize dějin publika.“ Pp. 195-207 in *Mediální studia*, r. 2, č. 2.
- Macek, Jakub. 2013. „Artefakt/Text.“ Pp. 107-127 in *Poznámky ke studiím nových médií*. Brno: MUNI Press.

Multimédia, konvergence a remediace

Témata:

- Konvergence – technologická konvergence, formální konvergence, kultura konvergence
- Bolter a Grusin a teorie remediace (a hypermediace a imediace)

Literatura:

- Bolter, Jay David – Grusin, Richard. 2005. „Imediace, hypermediace, remediace.“ Pp. 5-40 in *Teorie vědy XIV(XXVII)*.

Nová média a sociální a kulturní prostor

Témata:

- kyberprostor – William Gibson, John Perry Barlow, David Hakken
- virtuální realita a virtuální světy
- nová média a proměna každodenních kontextů

Literatura:

- Lévy, Pierre. 2000. „Digitalizace čili virtualizace informací.“ Pp. 43-69 in *Kyberkultura*. Praha: Karolinum.
- Macek, Jakub. 2003. „Kyberprostor.“ In *Revue pro média č. 5: Média a digitalizace*. <http://rpm.fss.muni.cz/Revue/Heslar/kyberprostor.htm>

- Macek, Jakub. 2013. „Užití.“ Pp. 128-147 in *Poznámky ke studiím nových médií*. Brno: MUNI Press.

Historie nových médií

Témata:

- historie digitálních médií: první digitální počítače, mainframe, tranzistor, mikročip, mikropočítače, osobní počítače
- nosiče digitálních dat (děrné štítky, magnetické pásky, magnetické disky (diskety), CD, DVD, flash paměti)
- ARPANet / Internet a jejich historie

Literatura:

- Flichy, Patrice. 2002. “New Media History.” Pp. 1-11 in *Handbook of New Media: Social Shaping and Consequences of ICTs*. Ed. Lievrouw, Leah – Livingstone, Sonia. London: Sage.